

**WSPÓŁZALEŻNOŚĆ ROZWOJU
OBSZARÓW METROPOLITALNYCH
I BIZNESU**

DR MARIA ANNA KARWOWSKA

DR PAWEŁ NEUMANN

Podstawą wzrostu stopy życiowej ludności (tak zwanego dobrobytu) jest zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy regionu.

W miarę jak wzrasta stopa życiowa ludności, obserwujemy zmiany struktur funkcjonalno – przestrzennych prowadzących do rozwoju miast, kolejno aglomeracji miejskich a w końcowym etapie wielopłaszczyznowych układów metropolitalnych, bowiem wzrostowi stopy życiowej towarzyszą co do zasady rozwój mobilności społeczeństwa, szeroko rozumianej infrastruktury (drogowej, komunikacyjnej, oświatowej, zdrowotnej, kulturalnej itd.), a także usług, będących następstwem koncentracji przemysłu i zmian w nim zachodzących.

Procesy urbanizacyjne przebiegając na różnych płaszczyznach (demograficznej, ekonomicznej, przestrzennej) związane są z przemianami społeczno – ekonomicznymi i demograficznymi, zmieniając swój charakter i dynamikę w zależności od stopnia zaawansowania tego procesu, zaczynając od urbanizacji, kolejno przechodząc do suburbanizacji, dezurbanizacji czy reurbanizacji.

Przemiany społeczno – ekonomiczne i funkcjonalno – przestrzenne warunkowane są wzrostem stopy życiowej ludności, bez której owe przemiany tracą zarówno sens jak i czynnik sprawczy. Współzależność rozwoju biznesu i obszarów metropolitalnych uwarunkowana jest zatem postępującym procesem koncentracji szeroko rozumianych innowacji i inwestycji, a nade wszystko kapitału ludzkiego.

Układ metropolitalny wywołuje efekt synergii wynikający z połączenia kapitału prywatnego, kapitału publicznego i kapitału społecznego, bowiem wraz z rozwojem technologii przemysłowych i komunikacyjnych, wzrostem otwartości gospodarek i liberalizacją handlu, rozbudową infrastruktury ułatwiającej transport oraz komunikację, następuje nieunikniona koncentracja rynku, a aspekt konkurencyjności biznesu wykracza poza granice regionu, sięgając wymiaru ponadregionalnego, a dalej globalnego.

Obserwowane sprzężenie zwrotne wynikające ze wskazanych powyżej czynników prowadzi do rozwoju społeczno – gospodarczego regionu, a warunkowane jest w szczególności wzrostem dochodu gospodarstw domowych oraz administracji szczebla samorządowego.

Ów wzrost dochodów uzależniony jest od rosnącej efektywności działalności biznesowej opartej na przewagach konkurencyjnych, która poprzez synergię:

- innowacji,**
- korzyści skali – w tym ekspansja geograficzna,**
- korzyści zakresu – synergia po stronie zakupów surowców, optymalizacji procesów produkcyjnych, technologii,**
- wzrostu siły rynkowej – w całym łańcuchu dystrybucji i tworzenia wartości dodanej**
- koncentracji kapitału – rzeczowego, know-how, ludzkiego,**

prowadzi do wzrostu wartości dodanej wytwarzanej w regionie.

Nowoczesna gospodarka – nowoczesny biznes, opierając się na usługach i przemyśle, wykorzystujących m.in. efekty koncentracji prowadzących do wzrostu siły ekonomicznej podmiotów gospodarczych, wytwarza nadwyżkę produkcji dóbr i usług w stosunku do potrzeb regionu, i dzięki temu transferuje doń dochody z działalności biznesowej (pośrednio w formie dochodów pracowników i współpracowników oraz pośrednio w formie podatków).

Początki koncentracji przemysłu sięgają drugiej połowy XIX wieku i przebiegały zasadniczo w dwóch formach: poziomej (opartej na wzroście udziału rynkowego) oraz pionowej (integracja wielu faz wytwarzania danego produktu, od surowca poprzez półfabrykat, po wytwarzanie dóbr finalnych).

Koncentracja działalności biznesowej to także koncentracja kapitału (główną rolę odgrywają tu rynki finansowe oraz procesy konsolidacji rynku – przejęcia i fuzje) prowadząca do ograniczenia niepewności i ryzyka oraz zapewnienia wyższych stóp zwrotu z kapitału, a także koncentracja kapitału ludzkiego.

Obecnie, koncentracja weszła w fazę globalną i obejmuje szeroki zakres działalności biznesowej: przemysł, bankowość, ubezpieczenia, finanse, usługi i handel. Produkty i usługi podlegające wymianie na rynku międzynarodowym (tradable goods), w wyniku nasilenia konkurencji w skali globalnej wywołanej wzrostem swobody wymiany dóbr i usług oraz otwartością gospodarek, wytwarzane są na rynku, na którym obowiązują klasyczne praw określających efektywność rynku (A. Smith).

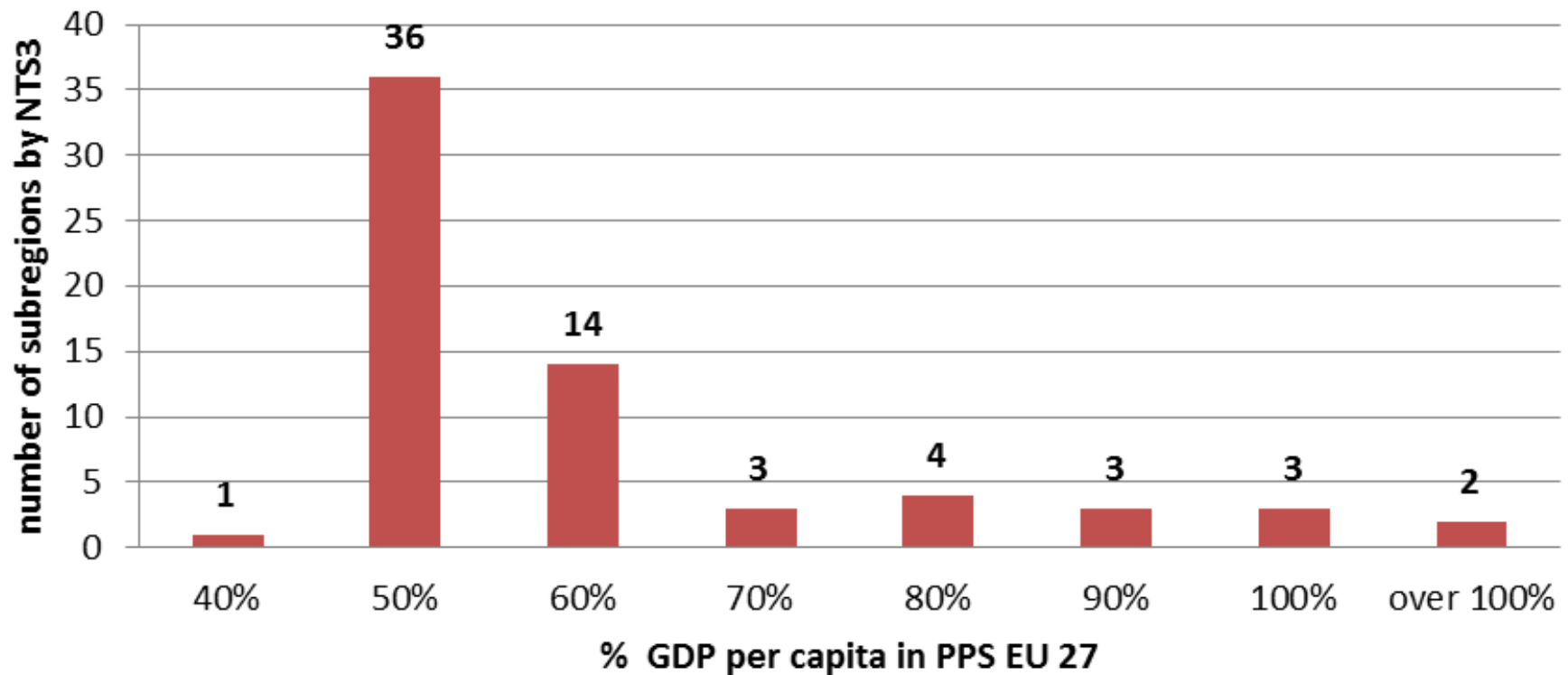
W szczególności należy tu wspomnieć o tym, że:

- a) na rynku działają wyłącznie przedsiębiorstwa o najniższych kosztach, pozostali potencjalni dostawcy, których koszty są wyższe, ulegają wyparciu z rynku (efekt efektywności produkcji)**
- b) rynki podlegają prawu jednej ceny, zatem wszyscy dostawcy i nabywcy mają do czynienia z jedną ceną, tylko konsumenci gotowi i zdolni do zapłaty ceny, stają się realnymi nabywcami i posiadaczami dóbr (efektywność konsumpcji)**
- c) rynkowa selekcja producentów o najniższych kosztach oraz zachowania konsumentów zapewniają równowagę się popytu oraz podaży**
- d) rynki są efektywne w sensie dynamicznym, czyli quasi optymalnie reagują na zmiany warunków ekonomicznych.**

Efekt oddziaływania biznesowego można ocenić przez jeden z dużych agregatów jakim jest PKB per capita w standardzie PPS (ang. GDP per capita in PPS) w podziale na podregiony (wg klasyfikacji NTS3), gdzie widoczne jest znaczące zróżnicowanie regionów i wyraźna koncentracja wyższych wartości wspomnianego agregatu w podregionach najbardziej zurbanizowanych oraz tych, w których obecny jest „nowoczesny biznes” (zorientowany globalnie).

Na podstawie informacji publikowanych przez EUROSTAT oraz GUS za lata 2008 - 2010, przedstawiono poniżej rozkład GDP per capita in PPS według wybranych grup centylowych, odnoszonych do średniego GDP per capita in PPS EU 27.

Poland, GDP per capita in PPS by NTS3

Wśród podregionów NTS3 osiągających GDP per capita in PPS powyżej 80% średniej dla EU27 należy wskazać 8 podregionów: legnicko-głogowski (zagłębie miedziowe), m. Wrocław, m. Kraków, m. st. Warszawa, trójmiejski (turystyka, transport morski, usługi), katowicki (przemysł i usługi), tyski (przemysł motoryzacyjny, rolno-spożywczy), m. Poznań.

Uwagę zwracają regiony o wysokim GDP per capita w których funkcjonuje biznes, który wytwarza produkty i usługi z przeznaczeniem głównie na rynek globalny, trwale zmieniając obraz społeczno – gospodarczy i funkcjonalno – przestrzenny regionu. Podobne oddziaływanie widać w Bawarii w Niemczech, Shanghai w Chinach czy w innych regionach świata (... także przykład Detroit w USA)

W każdym z silnych centrów biznesowych widoczna jest koncentracja kapitału, zasobów ludzkich oraz działalności przemysłowej i usługowej, a główne cechy na bazie której budowane są trwałe przewagi konkurencyjne to skala biznesu połączona z innowacjami i przewagami technologicznymi, integracja pionowa procesów biznesowych, rynkowo efektywna wydajność pracy, orientacja na rynek globalny, a także bariery w postaci patentów czy działań marketingowych budujące lojalność klientów (przywiązanie do marek).

Procesy urbanizacyjne są bezsprzecznie związane z rozwojem działalności biznesowej, który z uwagi na obecne uwarunkowania rynkowe i turbulentność otoczenia globalnego, musi cechować się innowacyjnością, orientacją na rynek ponadnarodowy oraz trwałą konkurencyjnością.

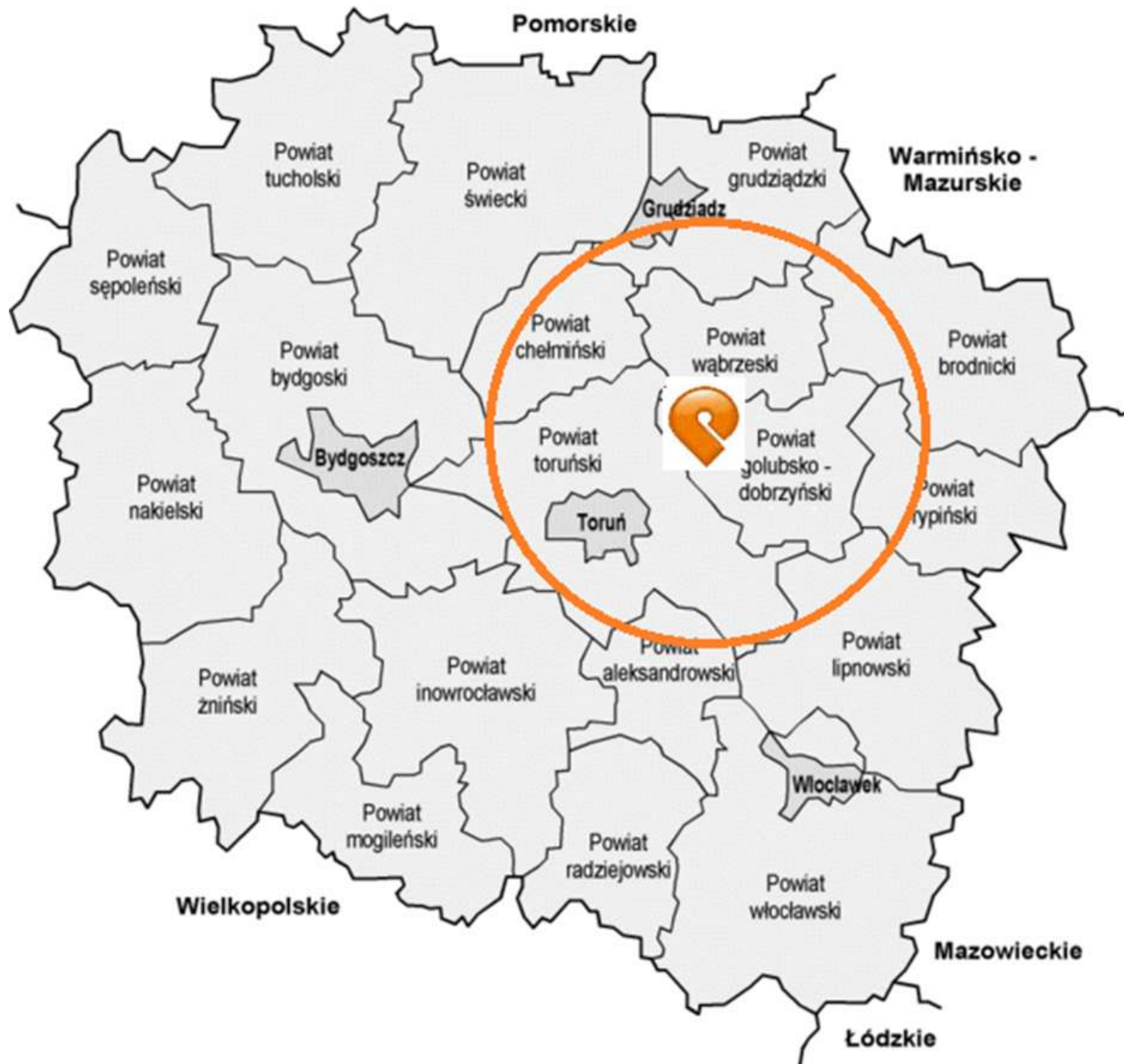
Jak należy patrzeć na koncentrację działalności biznesowej?

Czy możliwe jest podanie innych przykładów podregionów, w których widoczne są procesy urbanizacyjne wywoływane przez nowo powstałe przedsiębiorstwa?

Weźmy firmę z regionu toruńskiego, na przykładzie której warto pokazać rzeczywiste efekty działalności biznesowej i ich wpływu na region w którym działa.

Opisywany firma to jedna z 2000 największych firm w Polsce (ujeta w najnowszym Ranking Rzeczypospolitej – 2000 największych firm w Polsce, październik 2012), o skali przychodów na poziomie 100 mln. EUR rocznie, aktywach rzeczowych w wysokości 60 mln. EUR, zatrudniająca 700 pracowników i współpracująca trwale z kilkunastoma mniejszymi firmami z regionu (zatrudniających około 150 – 200 pracowników).

Oddziaływanie regionalne takiej firmy, zlokalizowanej w regionie toruńsko – bydgoskim (który według przywołanego agregatu GDP per capita in PPS znajduje się w przedziale 60% - 70% średniej UE 27) to 5 powiatów. Poglądowa mapka poniżej.

Oddziaływanie regionalne tej działalności biznesowej (zorientowanej eksportowo – ponad 70% produkcji przeznaczona jest na rynki zagraniczne) pokazuje tabela.

Jedną z cech nowoczesnego biznesu jest to, że większość procesów produkcyjnych realizowanych w takich biznesach można opisać w postaci funkcji produkcji

o stałych proporcjach.

Umożliwia to

dokonywanie różnego

rodzaju porównań,

a także ułatwia pomiar

przewag komparatywnych

regionów.

mln. EUR	
100,00	Przychody
55,00	Inwestycje
9,58	Efekt dla regionu
1,23	podatek PIT
5,54	dochód osób fizycznych
2,67	składki zdrowotne
0,15	podatek od nieruchomości

Efekt dla regionu to przede wszystkim bezpośrednio dochody pracowników oraz dochody administracji samorządowej. Wraz z rozwojem takiej organizacji, skala transferów do regionu - będąca pochodną wytworzonej wartości dodanej - będzie rosła, wpływając na wzrost stopy życiowej i trwale zmieniając region funkcjonalno – przestrzenne i społeczno – gospodarczo.

W powyższej tabeli nie ujęto dodatkowych efektów budżetowych w postaci VAT czy też podatku CIT.

Warto zwrócić uwagę, że w przypadku "export oriented company", to rynek globalny ustala skalę zyskowności przedsiębiorstwa, natomiast wpływy do budżetu z podatku VAT, przy tak dużym wskaźniku eksportu są znikome.

Jeżeli powyższe efekty oddziaływania biznesu ocenia się jako istotne dla regionu, czy istnieją narzędzia / instrumenty zachęt dla inwestorów?

Z analizy wspomnianej firmy, a także firm globalnych produkujących wyroby podlegające wymianie na rynku międzynarodowym takich jak Henkel, Jonson&Jonson, Beiersdorf (Nivea) czy P&G, co do zasady wskaźnik produktywności aktywów trwałych sięga od 1,8 do 2,2 a rentowność prowadzonej działalności z zasady nie przekracza 10% netto, bowiem wartość dodana generowana przez przedsiębiorstwa jest obniżona przez koszty dotarcia do klienta globalnego, ciągłe nakłady na badania i rozwój a także działania marketingowe. Przedstawione powyżej efekty wywołują nieustanną walkę konkurencyjną o najefektywniejszą alokację kapitału, która uzależniona jest od uwarunkowań działalności biznesowej, jak również systemu zachęt inwestycyjnych.

Jedną z form zachęt inwestycyjnych jest ulga w podatku CIT bądź bezpośrednio dotacje inwestycyjne, które podlegają monitorowaniu (intensywności pomocy publicznej).

Jak spojrzeć np. na ulgę w podatku dochodowym CIT?

Przy 20% efektywnej skali podatku CIT, jego wartość sięgałaby w analizowanym przypadku 2 mln EUR rocznie, a przez okres 20 lat odpowiednio 26 mln. EUR (po zdyskontowaniu na okres pierwszy udzielenia pomocy). Koncentracja w starciu z globalną konkurencją, patrząc na powyższe parametry wskazuje, że w zasadzie w ciągu 20 lat firma i jej globalni konkurenci nie zdołają skonsumować efektu zachęty w postaci ulgi w podatku dochodowym. Nie mniej w zamian za ową zachętę, trwale zmieniają obraz regionu, podnosząc zamożność mieszkańców regionu, co wywoła dalsze efekty mnożnikowe, w tym urbanizacyjne. Czy bezpośrednia dotacja byłaby tak samo efektywna?

Współzależność rozwoju układów metropolitalnych i biznesu jest bezsprzeczna, a globalna gospodarka i prawa nią rządzące trwale oddziałują na tę współzależność. Szansą dla rozwoju regionalnego jest szukanie stymulant i zachęt do budowania nowoczesnego biznesu opartego na wiedzy i trwałych przewagach konkurencyjnych, nie zaś bezpośrednich grantach, bowiem bez trwałej koncepcji wzrostu wartości dodanej wytwarzanej w regionie zapewniającej transfer różnego rodzaju dochodów / wpływów do regionu, rozwój regionu będzie spowalniał a zasoby w nim tkwiące będą traciły na znaczeniu.

KarStanS Sp. z o.o.
ul. Św. Katarzyny 4a/2
87-100 Toruń

www.karstans.pl
karstans@karstans.pl

Kujawsko-Pomorska Organizacja
Pracodawców Lewiatan
ul. Moniuszki 10
87-100 Toruń

www.kpoplewiatan.pl
biuro@kpoplewiatan.pl

